

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

22 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

președinte -

judecători

Toma Nadejda

Timofti Vladimir

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

judecând, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, în cauza penală în privința lui

Covali Evgheni XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 07.09.2017 – 22.09.2017;*
2. *Instanța de apel: 20.10.2017 – 30.11.2017;*
3. *Instanța de recurs: 16.02.2018 – 22.05.2018.*

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 septembrie 2017, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, Covali Evgheni XXXXX a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 141 alin. (1) Cod penal la 2 (doi) ani închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate inculpatului Covali Evgheni XXXXX pe o perioadă de probațiune de 1 an.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat, că inculpatul Covali Evgheni XXXXX, fiind cetățean al Republicii Moldova, în perioada anilor 2014- 2016, aflându-se pe teritoriul Ucrainei, intenționat, având scopul violării integrității teritoriale a statului respectiv și subminării orânduirii constituționale a Republicii Ucraina, manifestate prin contribuirea la dezmembrarea regiunilor separatiste Lugansk și Donețk și la menținerea pretensei statalități a entității statale indicate, nerecunoscute și autoprocimate, din interes material și personal, s-a înrolat și a satisfăcut serviciul militar într-o formațiune armată a autoprocimatei Republici Populare Lugansk, în cadrul căreia, contra unei remunerați bănești promise, a participat la conflictul militar care are loc în sud-estul Ucrainei.

Acțiunile inculpatului Covali Evgheni XXXXX au fost încadrate în baza art. 141 alin. (1) Cod penal - participarea mercenarului într-un conflict armat, la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului.

3. Sentința a fost atacată cu apel de procuror, care a solicitat casarea parțială a acesteia, în partea stabilirii pedepsei penale, și pronunțată o hotărâre, prin care inculpatului să-i fie stabilită pedeapsa de 3 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, cu încasarea din contul acestuia a cheltuielilor de judecată.

În motivarea apelului a invocat blândețea pedepsei, care în opinia acuzatorului de stat nu-și va atinge scopul de corectare și reeducare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și din partea altor persoane, considerând că prima instanță n-a acordat deplină eficiență criteriilor generale de individualizare a pedepsei, prevăzute la art. 75 din Codul penal.

Apelantul a indicat că participarea într-un conflict armat, fie la acțiuni militare sau la alte acțiuni violente, presupune întru totul aplicarea violentei. Mai mult ca atât, aceste persoane care au participat la acțiuni militare, obținând aptitudini militare, trec bariera psihologică în a trage, fără un motiv bine definit, în altă persoană, și de a omorî alți oameni, fie civili sau militari, nu se mai pot încadra în societate ca cetățeni de rând, și în orice moment, există pericolul de a recurge la aptitudinile învățate.

Deci, acuzatorul de stat a considerat că activitatea mercenarilor urmează a fi calificată drept una extrem de periculoasă atât pentru integritatea teritorială a Ucrainei, unde a activat Covali Evghenii XXXXX, cât și pentru securitatea națională a Republicii Moldova, din considerentul prezentului conflict care are loc de stînga Nistrului.

Totodată, a menționat că, instanța nu s-a expus asupra cheltuielilor judiciare, deși acestea au existat și au fost solicitate de a fi încasate de către acuzator în susținerile verbale, mai mult ca atât, conform art. 385 alin. (1) pct.14) Cod de procedură penală, instanța era obligată să se expună referitor la chestiunea dată prin sentință.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că judecarea cauzei în instanța de fond a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în corespundere cu prevederile art. 364/1 Cod de procedură penală, probele fiind apreciate corect prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, prima instanță corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului Covali Evghenii XXXXX de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 141 alin. (1) Cod penal.

Referitor la pedeapsa aplicată inculpatului, instanța de apel, verificând legalitatea stabilirii acesteia, a constatat că, prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75, 90 Cod penal, respectând prevederile art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, i-a stabilit o pedeapsă echitabilă pentru infracțiunea săvârșită, deoarece a ținut cont de gravitatea infracțiunii, care potrivit art. 16 alin. (3) Cod penal se clasifică ca infracțiune gravă, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, care anterior nu a fost condamnat, a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.

Astfel, instanța de apel a conchis că, în speța dată este posibilă aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, în raport cu circumstanțele atenuante ale cauzei și persoana inculpatului.

De asemenea, instanța de apel a considerat ca fiind întemeiată solicitarea procurorului de a încasa din contul inculpatului în beneficiul statului cheltuielile de judecată, și notificând prevederile art. 227 alin.(3), 228 alin.(4), 229 alin. (1) -(3), (5) Cod de procedură penală, a reținut că cheltuielile judiciare solicitate de către procuror, care au servit pentru procurarea foilor și imprimarea acestora, sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate,

cheltuieli ce sunt trecute în contul statului, iar normele procedurale nu prevăd achitarea din contul condamnatului a cheltuielilor judiciare.

La fel, instanța de apel a indicat că sunt lipsite de suport legal și solicitările privind încasarea salariului procurorului și a consultantului din contul inculpatului, or, cheltuielile solicitate de acuzatorul de stat nu se includ în categoria cheltuielilor judiciare, prevăzute de art.228 alin.(1) Cod de procedură penală, acestea nu urmează a fi suportate de inculpat, deoarece asigurarea acestora se face din contul statului.

6. Decizia instanței de apel, pronunțată integral la data de 21 decembrie 2017, este atacată, la 11 ianuarie 2018, cu recurs ordinar de procuror, care, invocând temeiul de drept prevăzut de art.427 alin. (1) pct.10) Cod de procedură penală – s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, solicită casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei în instanța de apel.

În opinia acuzatorului de stat, pedeapsa stabilită inculpatului cu aplicarea prevederilor art.90 Cod penal este prea blândă în raport cu circumstanțele cauzei.

Mai mult ca atât, consideră că decizia adoptată în prezenta cauză, la motivarea stabilirii pedepsei contravine prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece nu cuprinde motivele de aplicare a pedepsei mai ușoare și motivele de aplicare a pedepsei cu suspendare condiționată a executării ei.

7. Pe cauză nu a fost depusă referință.

8. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și să rejudece cauza, cu pronunțarea unei noi hotărâri, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erori de drept în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Instanța de recurs relevă că, potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, de jure și de facto, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează ai fi stabilită.

Pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art. 61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal și în limitele fixate în Partea specială a acestuia.

Colegiul penal lărgit remarcă că principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza

penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art. 62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal. Limitele pedepsei sunt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvârșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvârșire a faptei și depinde de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce. Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvârșite, se stabilește având în vedere și persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului până și după săvârșirea infracțiunii.

Colegiul penal lărgit constată că criteriile enunțate s-au valorificat anume în ordinea expusă, inculpatului fiindu-i stabilit termenul legal de pedeapsă, prevăzut de art. 141 alin. (1) Cod penal, în coroborare cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii pedepsei închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, în perspectiva personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe o perioadă de probațiune sau termen de probă, stabilit de instanța de judecată.

În speță, Colegiul penal lărgit constată că obiectul contestării hotărârii atacate îl constituie revocarea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului.

Conform art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de câțiva în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal constituie concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze soluția de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că nu este rațional ca inculpatul să execute real termenul pedepsei stabilite. Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

Colegiul penal lărgit în acest sens atestă, că pentru a fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei urma să se efectueze o analiză complexă și minuțioasă a personalității infractorului, comportamentul acestuia înainte

și după săvârșirea infracțiunii și în cazul în care s-ar fi dovedit că comiterea faptei se datorează unui concurs accidental de împrejurări din viața sa și că pentru corectarea acestuia nu este necesară executarea efectivă a pedepsei, instanțele ar fi putut aplica instituția suspendării condiționate a executării pedepsei.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel, însușindu-și concluziile expuse de prima instanță, a considerat posibilă atingerea scopului pedepsei penale în condiții non-privative de libertate, luând în considerație faptul că inculpatul a recunoscut vinovăția și a săvârșit o infracțiune gravă.

Colegiul penal lărgit apreciază circumstanțele reținute de către instanța de apel drept nesusceptibile de a întemeia în mod convingător soluția adoptată de către aceasta, deoarece constituie circumstanțe care au fost luate în considerație la stabilirea pedepsei. Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit constată că prin recunoașterea vinovăției, inculpatul a condiționat judecarea cauzei în procedură simplificată, beneficiind de aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală. Totodată, Colegiul penal lărgit constată că gravitatea infracțiunii a fost deja reținută de către instanța de apel la individualizarea pedepsei. În acest context, Colegiul penal lărgit menționează că invocarea ulterioară a acestor circumstanțe, la individualizarea executării pedepsei, nu are o susținere legală, or ar însemna că aceluiași chestiuni de fapt li se acordă o dublă valență juridică.

În prezența acestor constatări, Colegiul penal lărgit conchide că suspendarea condiționată a executării pedepsei, stabilită lui Covali Evgheni, este lipsită de careva motive și urmează a fi exclusă, or această soluție nu va asigura atingerea scopului pedepsei penale, de corectare, reeducare a inculpatului și prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane. Din aceste considerente, Colegiul penal lărgit conchide asupra faptului că argumentele recurentului sunt întemeiate, iar temeiul pentru recurs, invocat în cerere, și-a găsit confirmare.

Prin urmare, rejudecând cauza, Colegiul penal lărgit conchide că în privința lui Covali Evgheni, condamnat prin sentință în baza art. 141 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, urmează a fi stabilită executarea reală a pedepsei, în penitenciar de tip semiînchis, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

Prin soluția ce urmează a fi adoptată, Colegiul penal lărgit specifică că sunt respectate exigențele art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, care vizează neagravarea situației condamnaților, or urmează a fi diferențiată noțiunea de individualizare a pedepsei de noțiunea de individualizare a executării pedepsei. Astfel, prin actul de individualizare a executării pedepsei cu suspendarea executării acesteia, instanța pune pe cel condamnat în situația de „condamnat cu executarea pedepsei suspendată condiționat”.

În acest mod, suspendarea condiționată a executării pedepsei este o problemă privind executarea pedepsei, dat fiind faptul că obiectul suspendării este executarea pedepsei. Astfel, se suspendă executarea pedepsei și nu aplicarea acesteia.

Din considerentele menționate, Colegiul penal lărgit consideră că excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, în raport cu soluția prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, nu poate fi considerată o agravare a situației inculpatului, deoarece nu s-a făcut o altă reîncadrare a faptei în sensul agravării și nici nu s-a dat o altă individualizare a pedepsei stabilite în același sens. Ca agravare a situației inculpatului se subînțeleg situațiile de schimbare a soluției din achitare în condamnare, de încadrare juridică la o infracțiune mai gravă, sau un alt alineat nou, literă, de înlocuire a sancțiunii cum ar fi a măsurii educative în pedeapsă prevăzută de sancțiune, din amendă în închisoare, prin mărirea cuantumului aceleiași pedepse ori adăugarea la pedeapsa principală a pedepsei complementare, de aplicare a unor măsuri de siguranță la care nu fusese inițial condamnat, de reținere în recurs a stării

de recidivă, a concursului de infracțiuni în loc de infracțiune continuă, situații de învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început ori orice altă modificare a învinuirii (imputarea altor acțiuni în locul celor imputate anterior, imputarea infracțiunii care diferă de cea imputată după obiectul atentat, caracterul faptei și acțiunii), care afectează dreptul inculpatului la apărare.

Cele anterior menționate nu se identifică în cauza deferită prezentei judecări, considerent din care Colegiul penal lărgit conchide că recursul declarat urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței și deciziei instanței de apel, în latura penală, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

9. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 1), alin.(2) pct. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, casează parțial sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 septembrie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2017, în cauza penală în privința lui **Covali Evgheni XXXXX** în latura penală, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, după cum urmează:

Covali Evgheni XXXXX se consideră condamnat în baza art. 141 alin. (1) Cod penal la 2 (doi) ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Termenul de executare a pedepsei în privința lui **Covali Evgheni XXXXX** se calculează din momentul reținerii acestuia, cu includerea în acest termen a perioadei aflării în stare de arest preventiv de la 01.07.2017 până la 28.08.2017 și arest la domiciliu de la 29.08.2017 până la 22.09.2017.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **21 iunie 2018**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecător

Timofti Vladimir

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Cobzac Elena

Judecător

Boico Victor